

DANĚ

VY_62_INOVACE_FGZSV_PN_8

Sada: Ekonomie

Téma: Daně

Autor: Mgr. Pavel Peňáz

Předmět: Základy společenských věd

Ročník: 3. ročník

Využití: Prezentace určená pro výklad a opakování

Anotace: Základní přehled o principech a funkcích daní

Gymnázium Vincence Makovského
se sportovními třídami Nové Město na Moravě

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- příjem veřejných rozpočtu vzniklý zákonným odčerpáním části důchodů daných ekonomických subjektů
- obvykle **hlavním příjmem státu** (státního rozpočtu)
- **daňová soustava** = systém daní určitého státu stanovený příslušnými zákony

PRINCIPY ZDANĚNÍ

- **spravedlnost** - snaha o to, aby se někdo nestal daňovou obětí
- **všeobecnost** - zdanění má platit všeobecně, s co nejmenším počtem výjimek
- **účinnost** - příjmy z daní by měly být pro stát dostatečné, ale výše daní by měla zůstat motivující pro podnikatele
- **harmonizace** - daňové zatížení by mělo sledovat vývoj HDP a být harmonizované s daňovými systémy ostatních států

FUNKCE DANÍ

- **fiskální** - plynulost financování obrany, zdravotnictví, školství, politiky ze státního rozpočtu
- **regulační** - prostřednictvím některých daní se stát snaží regulovat spotřebu - spotřební daň
- **sociální** - aby stát nenarušil zájem podnikatelů podnikat, využívá řadu nástrojů, které svým způsobem pomáhají řešit sociální a kulturní potřeby ve světě
- **stimulační** - produktivní využití majetku

- stát potřebuje na daních vybrat co nejvíce peněz, ale občané a firmy chtějí naopak odvádět co nejméně
- → stát musí respektovat sociální únosnost daní
- → při formování daňového systému musí stát zohledňovat technická a ekonomická kritéria „vybíratelnosti“ a vymahatelnosti daní

DĚLENÍ DANÍ

- **přímé** - každý poplatník podává přímo na finanční úřad daňové přiznání a daň hradí
- - důchodové - rozděleny dle plátců: daň z příjmu FO a daň z příjmu PO
- - majetkové - daň z nemovitosti, dědická a darovací daň, daň z převodu nemovitosti, silniční daň
- **nepřímé** - placeny plátcí z peněz poplatníků - při každém nákupu zboží či služby, které jsou daní zatížené
- - univerzální - daň z přidané hodnoty - **na DPH vybere stát nejvíce peněz**
- - selektivní - spotřební daň, ekologické daně (ze zemního plynu, z pevných paliv, z elektřiny)

POJMY

- **poplatník** = FO či PO, z jejíchž peněz je daň placena
- **plátce** = FO či PO, která má ze zákona povinnost peníze odvést finančnímu úřadu (státu) → v některých případech je poplatník současně i plátcem daně (např.: když musíme podat daňové přiznání z vlastní nemovitosti a zaplatit daň), někdy jsou to dva různé subjekty (při platbě DPH v ceně zboží)
- **základ daně** = částka, ze které se určitým procentem vypočítá odváděná daň
- → **sazba daně** = procentem vyjádřený poměr daně k základu daně = výše daňové povinnosti → **odváděná daň** = vypočítaná částka, kterou odvádí plátce finančnímu úřadu

- **zdaňování období** = časový interval, za který se vyměří základ daně a výše daně se uhradí
  - pro každou daň je stanoveno příslušným daňovým zákonem
- **předmět daně** = souhrn skutečností, na které právní předpis váže daňovou povinnost
- **subjekt daně** = FO či PO, která je podle zákona povinna odvádět nebo platit daň
- **správce daně** = subjekt, který má na starosti zjištění, výměru, výběr a kontrolu dodržování určité daňové povinnosti ekonomických subjektů, které jsou příjmem veřejných rozpočtů
  - finanční úřad, případně celní úřad

Zdroje

kol.: Společenské vědy pro střední školy, 3. díl. Didaktis 2011

kol.: Ekonomika pro střední školy – úvod. Didaktis 2013

Švarcová J. a kol.: EKONOMIE. CEED 2007

Obr. Kliparty MS Office